

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 Lună Lei 8
6 Luni 45
1 An 80

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

Plata anunțurilor după învoială
Redacția și Administrația
Strada Gogol No. 39 — Chișinău —

Director: Dr. ONISIFOR GHEZU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Ce-a fost biserica din Basarabia? Dela cohorta cercetasilor din Chișinău

IN CHESTIA NAȚIONALIZĂRII JUSTIȚIEI

În șirul întrebărilor fundamentale pe cari trebuie să și le pună orice om serios cu privire la renașterea Basarabiei, este desigur și cea bisericească.

Caci ori cât de uzată li s'ar părea unor spirite emancipate, instituția divină coborâtă de veacuri în mijlocul popoarelor, ea rămâne totuși un factor hotărâtor nu numai în cuprinsul vieții morale, ci mai ales la statele mici și în domeniul așa de vast și complex al evoluției spiritului public.

Iar dacă privim chestiunea în cadrul dezvoltării noastre ca popor, e cu neputință să tagăduim rolul uriaș pe care l-a îndeplinit biserica dealungul istoriei românești, sub raporturile cele mai diferite.

Ea a fost o forță reală, cei drept adeseori inertă, care prin mijloacele ce le avea a știut alături de eternele adevăruri evanghelice, să sature și idei mari, chemate să dea orientări și avânturi noua umanității întregi.

Pentru aceste motive biserica va rămâne și în viitor o necesitate socială organică, pe care nici o doctrină pozitivă și radicală și n-o va putea înlătura fără primejdie de-a provoca o prăpastie adânc păgubitoare evoluției și armoniei sufletului din lume.

Adevărul acesta se confirmă în sens negativ și prin situația bisericii basarabene din ultima sută de ani.

Politica rusească dela 1912 dându-și seama, că așezămintele publice în cari au trăit moldovenii nu pot fi desființate deodată fără a provoca sgudairi adânci în sufletul poporului a lăsat aproape neschimbate formele de viață pe cari le-au găsit atunci.

Ba pentru a câștiga dragostea și încrederea noilor răpiți, n'a contopit Basarabia în marele conglomerat al imperiului, ci i-a acordat o autonomie, chemată să dea iluzia unei ocrotiri părintești cum n-o aveau atâtea din întunecatele gubernii țariste.

Biserica a fost lăsată în rosturile ei vechi, cu mitropolit și preoți moldoveni, cu limba și cărțile pe cari le moștenise dela voievozii iubitori de lumina ai Moldovei.

Poporul asculta și acum aceleaș cazanii pline de simplitate, pe cari le citea în pacea sărbătorilor glasul mișcat al das'alului din străna. Cuvântul mântuirii pătrundea în inima țaranului cu aceeaș caldă nemișcată, care plutea de veacuri prin cuprinsul bisericilor mângăietoare.

Nimic nu turburase armonia binefăcătoare dintre cler, biserică și popor, așa de stranso și nedespărțite prin asprimă ori seninătatea vremurilor apuse.

Dar pe măsura în care spiritul rusesc pătrundea clasele sociale și ideea noului stat intra în conștiința poporului moldovenesc cu toate atribuțiile ei multumitoare, politica țaristă a căutat să pună în aplicare programul ei tainit de complectă instruire și desnaționalizare a Basarabiei românești.

Rușii înțelegând mai bine decât Ungurii de pildă, că mulțimile reacționează în fața mijloacelor brutale s'au născut de astfel de procedee. Ei au urmat o cărare mai rafinată, îngrijindu-se de pământ pe seama țaranimii, dar abandonând problema luminării cu ajutorul obligativității școlare. Introducerea limbii rusești în biserică și școala satească, urmarea în primul rând desnaționalizarea preoțimii și învățătorimii, factorii de îndrumare sufletească ai poporului.

Cu cât acești povățuitori se apropiiau mai mult de izvoarele culturale rusești și mai ales de stralucirea materială așa de seducătoare ce se revărsa bogată dela curtea Romanovilor, se deosebea legătura sufletească cu păstoriții.

O concepție nouă intra în conștiința preoțimii cu privire la biserică, aceea anume, care n-o soțotea ca un mijloc de mângăiere și de îndrumare a celor umiliți pe cărările vieții, ci ca o instituție de castă, menită să satisfacă exclusiv interesele ei materiale și poftele de slavă deșartă, cultivată cu atâta îngrijire de pravoslavia oficială a Rusiei.

Aici se rasturna cu totul adevărul creștinismului, că biserica este expresiunea armonică a clerului și credincioșilor, ca element constitutiv al așezământului dămnezeesc. Mentalitatea rusească izbutise să facă din biserică o avere privată a preoțimii, pe care o sporea prin exploatarea poporului.

Nu se mai putea zice: *Clerul unei biserici și biserica unui popor*, ci trebuia să mărturisești cu o dureroasă sinceritate, că te găsești în fața poporului și bisericii unui cler.

Biserica din Basarabia n'a dat nimic din bogățiile sufletului cari în alte țări și la alte popoare constituiau un bun comun. Moldovenii pluteau în cea mai adâncă ignoranță, pe care filioarele religioase ale anilor din urmă n'o puteau risipi. În schimb li se cereau jertfe materiale, ce întreceau adeseori puterile lor, ca să se alimenteze un huzar clerical sterp și să se creeze instituții cari deși purtau eticheta bisericească nu erau ale bisericii, ci ale preoțimii.

Această stare de lucruri a eșit la iveală acum, când prin stăruințele I. P. S. S. S. Arhiepiscop Nicodem s'au început lucrările pentru reorganizarea bisericii din Basarabia.

Ba bații chemați la sfat luând cunoștința de situația bisericească creată prin Ruși, au constatat cu surprindere că în Basarabia biserica a fost cu desăvârșire aservită intereselor particulare ale clerului, fapt care nu se întâlnește nicăiri în biserica neamului nostru.

De aceea s'au preconisat în forma cea mai hotărâtă, necesitatea urgentă a unei acțiuni sistematice, care să scoată biserica din această anormalitate așa de păgubitoare, așezându-o iarăși în rolul ei divin de luminătoare neobosită a poporului și de susținătoare conștiința a vieții naționale în toate manifestările ei.

Nu mai astfel își va recăștiga aureola de ordinărie și prețuirea de care se bucură biserica în celelalte provincii românești.

Preoțimea moldovenească e datoră să se pătrundă de acest adevăr, și să facă toate jefele ce pe ruiele unui trecut de tristă amintire, să se înalte stralucitoare epoca de înviere a bisericii naționale din Basarabia.

I. Mateiu

A. S. R. Principele Carol a trimis următoarele adrese de mulțumire D-lui general A. Văitoianu, Comisarul general al Basarabiei și D-lui Colonel I. Manolescu, șef de Stat-Major:

Cohorta Chișinău raportează că a luat în primire bogatul echipament pe care ați avut bunăvoința să-l acordați cercetașilor basarabeni. Iau act cu adâncă mulțumire de acest frumos dar, care vă așează Domnule general, printre sprijinitorii frațiași ai mișcării noastre

Comandantul Marelui Legiuni
(ss) CAROL
Principele României

Pentru partea atât de însemnată pe care ați avut-o în acordarea echipamentului necesar cercetașilor basarabeni, cum și pentru sprijinul pe care neacontenit îl dați Cohortei Chișinău, Vă aduc călduroasele Mele mulțumiri.

Comandantul Marelui Legiuni
(ss) CAROL
Principele României

SIMEON MURAFĂ

La atențiunea d-lui director de justiție.

S'au împlinit anul, decând a fost omorât marelui. În ziua înținerii lui orășeneș Hodogea în marginea orașului, în societatea altor doisprezece buni români, când buligani înarmați, purtând laina de ocașă a soldatului bolșevic rus, l'au surprins ziua mare și fără multă vorbă l'au împușcat, zdrobindu-i apoi capul inginerului hidrogen. Ceilalți au scăpat ca prin minune.

Ceia ce s'a făcut până astăzi în cercetarea acestei misterioase ucideri, care totuși poartă pecetea unui omor politic, n'a fost nimic s'au numai — o farsă.

Cazul Murafa, după cum știm, n'a fost anchetat deplin, cu seriozitate și cu energia cuvenită. Au trecut luni de zile, până să fie ascultat un martor. Alții nici n'au fost chemați de judele de instrucție, alții iarăși n'au putut depune totul ce văzuseră și știau, fiindcă nu li se cereau așa ceva.

Poate că judele de instrucție de pe atunci, înfricat ținea să nu se afle multe sau chiar totul. Noi însă în cinstea acuzului, trebuie să aflăm întreg adevărul, cât se mai poate afla acum, pentru a nu lăsa nelămurită răsunarea, pe care i-o datorim.

De aceea ceream domnului director al justiției să ord. neze anchetarea din nou a cazului, delegând se înțelege un alt jude de instrucție decât acel vechiu, care după părerea noastră n'a făcut totul ce trebuia și cum trebuia, pentru a aduce lumina în acest omor misterios, care ne interesează.

Așteptăm și vom reveni!

Constăturile dela Marele cartier nemțesc

— Ce zic zărele din Austria — Zălele trecute au început la Marele cartier german constăturile cu privire la diferite chestiuni militare și politice. Situația militară e deocădată favorabilă, căci Nemții dețin încă ocupate teritoriile străine, dar cu toate acestea au intervenit unele momente cari ur. putea avea o orrecare influență asupra renșiei decisive.

Ajutorul american, dela început depreciat de germani, le-a arătat în ofensiva recentă că nemții s'au înșelal amar. Numeroase tancuri, și materialul de război imens precum și peste 1 jum. mil. de oameni întrebunțati la atacul dela Amiens au început să le impună respect față de America.

Pacea dela Brest-Litovsk pentru care au jubilat mulți a provocat nemulțumire în popor

Socialiștii revoluționari sunt toți proprietari dela orașe și sate cari s'au răscolat contra jefuitorilor bolșevici. Nemulțumirea lor nu e îndreptată numai contra dușmanilor interni-bolșevicilor, Pe lângă atâta ură contra bolșevicilor

În numărul 139 din 10 August 1918 „România Nouă” a publicat un articol intitulat „naționalizarea justiției” de d. Const. Petrescu, avocat din Acherman. Cuprinsul articolului dovedește că principul naționalizării fiind azi în Basarabia la modă, îi aduce pe mulți domni la cele mai grele păcate în contra vieții culturale basarabene.

Veniți aci numai de câteva zile și neuncoscând de loc viața acestui pământ, ei cu toții s'au pus la întrecere ridicând proiecte unul după altul pentru fericea Basarabiei — fie care după bunul său plac. De multe ori privind această întrecere și-aduci aminte de o cuvântare bătrânească: „scapă-nă, Doamne, de prieteni, că de dușmani n'as apăra eu singur”. Cazul cu d. avocat Petrescu e atât de tipic că ar fi păcat să trecă ne băgat de seamă. Discutând, care este situația de azi din Basarabia, d. avocat Petrescu constată că aci „s'au instalat autoritățile polițienești — poliția și jandarmeria”; apoi face o concluzie: „va să zică, avem autorități românești cari constată delictele după legile noastre și autorități judecătorești cari aplică legea rusească și se vorbește limba rusă”. Pare că bine a început d. avocat Petrescu, dar încotro a apucat-o: „căci la dispozițiile legilor rusești cine din acia... e gata să se supună când vre un conflict comercial sau civil s'ar ivi între el și un locuitor basarabean? De bucuria instalării poliției și jandarmeriei d. avocat Petrescu nu mai este gata să se supună de loc legilor locale la cazurile de conflicte comerciale și civile, dacă s'ar ivi între el și un locuitor basarabean. Și întrebare sau și pe trece multe cazuri, când conflictele comerciale și civile s'au rezolvit deja anume în mod polițienesc, în loc de a se rezolvi în mod normal prin judecată. D. avocat Petrescu chiar și se explică de ce nu e gata să se supună legilor rusești din Basarabia: *pentru că nu le cunoaște și de cuprinsul lor îi e groază*. Apoi să vorbim în contrar: dacă e permis pentru d. avocat Petrescu să nu se supună legilor rusești în Basarabia pentru că el nu le cunoaște, ce are a face un basarabean, care nu cunoaște legile românești; și mai ales când n'ai de unde cumpăra macar un cod? Onorate coleg, cu dulce și ușoră profesie ar fi avocatura, dacă într'adevăr s'ar legifera principul de a nu te supune legii, pe care n'o cunoști și de cuprinsul căreia ție e groază! Habar n'ai mai avea ce este poliția și ce mai este comerțul, ce este jandarmeria și ce mai sunt cazurile civile și celelalte toate. După acia d. avocat Petrescu mai critică obiceiurile pământului. De unde și ce fel de obiceiuri ale pământului a aflat d. Petrescu, stând la Acherman; unde anume nu mai există obiceiuri moldovenești, ci în complect se aplică exclusiv legile rusești (volumul X partea 1), nu se vede din articolul d-sale. D. Petrescu — omble obiceiurile din punct de vedere principal indicând sentința lui Dimitrie Cantemir. Mai sunt însă și alți juristi înalți cu alte păreri despre obiceiuri, începând de pildă cu Pachtă, Savigny și alții. Dar o discuție științifică nu mai poate fi cuprinsă într'un articol de gazetă, mai ales că pe noi azi nu ne interesează problemele abstracte, ci nevoile de toate zilele. Opinia d. avocat Petrescu despre obiceiurile pământului basarabean se explică clar și exact: „Moravuri intrate în spiritul public! Aceasta nu, căci pe timpul domniei rusești aci nu s'au putut introduce moravuri în spiritul public, ci numai moravuri rele, pe care legea noastră nu le poate admite”. Cât privește sentința d-lui avocat Petrescu pe ruși — lasăm chestia la o parte: azi mai e și altă modă oarbă în Basarabia de a batjocori tot ce aduce a rus.

Cât ne privește pe noi Moldovenii — deocădată putem spune: foarte mulțumim. Constatăm: *moravuri sfinte peste Prut și moravuri rele în Basarabia*. Chestia e delicată și vorbind de ea în desert, s'ar putea stăni niște discuții nimănui prinicioase... Se va întâli lumea când va în parlament și se va face judecata și de moravuri și de năravuri.

Mai atinge d. avocat Petrescu chiar și chestia vechilor legi basarabene ale lui Andronachi Donici și codul Calimah sau Regulamentul organic. Nici aici d. avocat Petrescu nu are nici o milă de lucrurile ce le-a întâlnit în Basarabia și se exprimă foarte exact și precis: „Atât aceste legi cât și obiceiul pământului, dacă nu vor fi contrare ordinii publice, bunelor

moravuri și spiritului Constituției, ele pot să ființeze”.

Sărmanii bătrâni Donici și Arme-nopol! Nici Rușii în timp de 106 ani nu i-au suspendat ca fiind contrari ordinii publice și bunelor moravuri — ba chiar din contră: pravilele lor au fost respectate ca superioare legilor rusești, și de acea nu le-au atins de atâta timp. Cetiind articolul d-lui avocat Petrescu un bun român de peste Prut, poate să se sperie și să strige: vai de țara-mamă, ce fică, fire-ar a beznii Basarabia, i-a revenit în casa cu legile ei vechi și cu năravurile ei rele! — Dar lucru nu e atât de înspăimântător dacă ne aducem aminte că d. Petrescu cu toată sinceritatea sa de bun român a dedicat atenția D-sale negativă la tot „ce nu cunoaște și de cuprinsul căreia îi e groază”. Totuși îi aducem mulțumirile noastre cele mai vii, pentru că ne-a dat prilejul de a pune în discuție vr-o câteva întrebări, la care ar trebui să ne gândim serios cu toții: Nici vorbă nu poate să fie că Basarabia are nevoie să înceapă cu naționalizarea. Dar ce s'ar întâmpla cu viața economică dacă instituția rusească a prescripției de 10 ani s'ar înlocui în mod brutal cu instituția prescripției de 10, 20 și 30 ani a Codului civil? Iar ce s'ar întâmpla în raporturile intime ale familiei, dacă dispozițiile legilor locale vechi privitoare la dreptul femeilor de a dispune liber de averile lor personale și dotale s'ar înlocui cu dispozițiile codului civil, cu impunerea autorizației bărbatului la tot pasul vieții. Și ce s'ar întâmpla (dacă obiceiurile țaranilor răsăși cu privire la moșteniri s'ar înlocui cu dispozițiile franceze ale Codului civil? S'ar mai putea enumera multe probleme grave de acest fel pentru liniștea și ordinea vieții, dar cred că deocădată „sapienții săi”.

În chestia aceasta cetățenii noștri din ținutul Ismail ar putea fi buni experți, deoare ce după schimbul acestui ținut cu Dobrogea în anul 1878, Senatul rusesc (Curtea de casație) de trei ori și-a schimbat părerea în chestia aplicării în acest județ al Codului civil. Prima oară a hotărât la interpretare că trebuiesc aplicate legile rusești; în anul 1896 și-a schimbat părerea că trebuie aplicat codul civil, iar la 1913 a mai schimbat odată părerea sa în favorul aplicării legilor rusești. În timp de vre-o 30 ani acest nenorocit ținut a fost lipsit de statornicia legilor și ca urmare de o judecată dreaptă și un trai economic liniștit. Câte procese nedrepte și năpraznice nu s'au scormit cu prilejul prescripției de 30 ani, câte testamente olografe din lipsa formei n'au fost valabile și multe, multe, altele! În chestia naționalizării putem spune: e naționalizare și naționalizare și încă e naționalizare și franțuzare — cu cea din urmă cât de puțin.

Vasile Bodi
Advocat — Chișinău

Troțchi prins

Știri din Cazul astrău că Troțchi a căzut în mâna de-șeo-bolșevicilor.

Basarabeni la Facultatea de medicină

Tinerii care vor să arneze la Facultatea de medicină din Iași sau București studiile medicale sau farmaceutice, trebuie să prezinte împreună cu cererea de înscriere:

- 1) Certificatul original rusesc împreună cu traducerea lui în românește, autentificată de Directoratul de Instrucție.
 - 2) Acesta trebuie să fie totodată echivalent de către Universitățile din Iași sau București.
 - 3) Extracul de naștere în original și traducere autentificată.
 - 4) Actul de revaccinare contra variolei.
 - 5) Consimțământul părinților pentru înscrierea celor minori. Sumăbura poate fi certificată de orice autoritate polițienească.
- Tinerii medicinigi care au început studiile la alte universități și vor esc a continua în țară vor prezenta și certificatele originale doveditoare de cursurile urmate și examenele date. Cursurile sunt publice și pot fi cercetate și de studenții și de studențele. Textele școlare sunt foarte mici. Anul școlar începe la 1 Octombrie.

Explozie la Odesa

O explozie izbucnită la un depozit de muniții a nimicit un cartier întreg al Odesei. Orașul e în flăcări.

Cezure!

Atentatul asupra lui Lenin

Chiuv. — Delegația de pace rusească comunică oficial, că în seara de 17 August, s'a săvârșit un atentat asupra lui Lenin în urma căreia Lenin a fost grav rănit de 2 gloanțe de revolver.

Atentațiunea este o social-revoluționară cu numele Capl-n.

Societățile de asigurare

Chestiune de actualitate

A vrut bunul Dumnezeu în nemărginita sa înțelepciune, ca mândra noastră Basarabie să se alipească iară la sânul mamei noastre comune.

De peste 100 ani Basarabia nu mai făcea parte din corpul națiunii române.

Deasupra ei pluteau nori negri, întunecați, prin cari ni se părea, că în veci nu va mai străbate Soarele binefăcător. Era aproape să pierdem nădejdea, ca ea să scape vreedată din gura Balaurului, care amenința s'o înghiță pentru totdeauna.

Câte lacrimi n'am vărsat în tăcere, câte suspine dureroase n'au simțit piepturile noastre, după această nesimțită smulșă din coroana sfântă a României?

Dar minunea săvârșită s'a.

Basarabia s'a întors la sânul patriei-mame.

Zina de 27 Martie 1918, zina sfântă, în care aleșii, lamura poporului moldovenesc a hotărât, într'un singur glas, Unirea lor cu România-mamă, va fi o sărbătoare veșnică pentru toată suflarea românească... va fi omească, pentru, pe viitor, putere omenească nu mai există, să desfacă, cecece s'a făcut.

Forțată pentru faptul îndeplinit, România vine cu toate comorile ei cu sălele și colielele ei de nestimate, ca să împodobească fruntea neprihănită a inerei erasice, la deșteptarea ei din somnul cel adânc, și s'o înzestreze cu tot, ce are mai scump și mai prețios.

Au venit pe rând vitejii nebiruți dela Mărășești, ca să le aperse avutul și viața, magistrați înalți, ca să le asigure dreptatea, profesori iscușiți, ca să le facă cunoscut farmecul limbii românești, să le descopere istoria Neamului nostru, din care să ia credința, că vitejii strămoșilor noștri lătra nimic n'au fost mai pe jos, de cât vitejii altor neamuri strălucite, dinopotrivă, ca au fost vremuri, când strămoșii noștri au fost cel mai puternic semt al Croștinismului întreg contra Semtlucei păgâne, care se răvâra asupra Europei.

Au venit prelați înțelepți, cari să introneze din nou limba caterisită și îngorată din altarele locașurilor sfinte, în cari ni se oprise intrarea, ca să nu putem cere în limba mamei, ajutorul Atotputernicului în suferințele și durerile noastre.

Au venit și vin pe rând tot felul de așezăminte, cari vor contribui la ridicarea și întărirea grabnică a luminării și bunăstării norodului basarabean.

Dintre așezămintele financiare vedem că și-au deschis aici Filiale Băncii românești, ca să doa cetățenilor înălțat sprijin bănesc.

Vedem mai departe din gazetele din localitate că, aici, și-au deschis Agenții și alte așezăminte de mare însemnătate, și de neapărată trebuință pentru viața gospodărească a norodului, pentru agonisirea și păstrarea avutului său.

Acestea sunt Societățile de asigurare **Dacia-România** și **Naționala**.

Tomni aceasta mă îndeamnă să mă ocup mai pe larg cu chemarea acestor așezăminte, și să atrag băgarea de seamă a fraților basarabeni, asupra unor împrejurări de o importanță deosebită pentru dânșii, de o chestiune foarte arzătoare.

Nu voin cerea să dovedesc însemnătatea asigurărilor pentru viața practică. Este de ajuns să constatăm că societățile de asigurare, își au tărâmul cel mai larg în statele cele mai civilizate. Așeză, cu cât un popor este mai înaintat în cultură, în carte, cu atât se folosește mai mult de binefăcătoarele întocmiri ale asigurărilor. De aici și mulțimea felurilor de asigurări.

În Basarabia, lucrul firesc, an lucrul până acum societăți de asigurare rusești, pentrucă Basarabia făcea parte din Imperiul rusească.

Ce se întâmplă acum când Basarabia face parte din țara românească. E bine, ca poporul basarabean să mai încredințeze avutul său agențiilor societăților rusești spre asigurare?

Societățile rusești, despre a căror soartă nu se voin ști nimic, mai pot ele lucra în Basarabia?

Ei bine, nu. Agenții din Basarabia și societățile rusești, din cauza lipsei de contact cu Petrogradul unde se găsește direcțiunile societăților, nu pot garanta nici o despăgubire, în caz de pagubă ei găsesc, ca e foarte comod să încheze numai prime de asigurare.

Pe de altă parte în Basarabia, lucrul iară prea firesc, societățile rusești de asigurare, se consideră ca străine și dacă vor voi să lucreze mai departe, ele vor trebui să se conformeze Legilor române.

Plata pensiunii e foarte modestă. Pentru lămuriri a se adresa la d-na Julia Siminel prezidenta Societății Ortodoxă str. Federova 47-a între orele 2-3 p. m.

Comitetul

Pianistul Caravia dă lecții - D-I Nicu Caravia, distinsul pianist cunoscut prin succesele strălucite dela concertele simfonice ale maestrului Enescu din Chişinău, s'a stabilit pe timpuri verii în orașul nostru. Având câteva ceasuri libere oferă lecții de piano. Adresa strada Nicolaevskaia No. 42.

Naționalizarea școlii și învățătorii nemoldoveni

La cursurile pedagogice din acest an, ținute în toate capitalele de județe, au urmat și mulți învățători basarabeni, străini de neam: Ruși, Ucraineni, Bulgari, etc. Acești învățători n'au urmat cursurile românești din dragoste și din convingere în noul spirit ce trebuie să stăpânească și să propovăduiască apostolii luminei popului moldovenesc, ci numai spre a învăța limba românească, ca să poată funcționa mai departe în școlile moldovenesti.

Cățiva dintre ei, vorbind binișor limba moldovenească și căpătând câteva cunoștințe la aceste cursuri, au să capete dreptul de a funcționa în școlile moldovenesti.

Cei cari au urmat cursurile și n'au putut căpăta certificat, stăruiesc pe toate cărările pentru a fi lăsați și mai departe ca învățători în școlile moldovenesti, promițând că în 2-3 ani vor ajunge să cunoască bine limba noastră.

Dar numai prin înlocuirea limbii rusești cu cea românească vom naționaliza noi școala? Sunt pătrunși acești învățători de „duh național” pentru a putea „introduce duh românesc în învățământ și educație, prin cunoașterea suflului românesc din trecut și de astăzi, de aici și de pretutindeni...

Prin cunoașterea idealului național și pregătirea pentru a-l servi?”

Nu voi răspunde numai nu, dar voi spune: acești învățători străini de neam și adăpați într'un duh potivnic neamului nostru, vor fi o piedică în naționalizarea școlii și în luminarea poporului nostru.

Vor fi spinul în mijlocul casei noastre. Vor agita, vor turbura spiritul poporului pentru ca dușmanii noștri să poată pescui. Iar și de-or fi cuminiți — prinzând respect de noi — vor forma un leșt neferbuincios, îngreunând repede noastră înălțare.

Deci: în școala moldovenească să fie numai învățători moldoveni pătrunși de spiritul național și al vremii.

Ce se vor face învățătorii moldoveni? Cei ce știu a vorbi și a scrie limba românească, să fie numiți în slujbe cu lefuri echivalente, pe la poșta, telegraf, telefon, cai ferate, etc., contându-li-se pentru pensie și anii servii în învățământ. Slujbați ar putea să fie — apostoli ai românismului uiciodată.

Echitate — și dacă vreți și mărimime — da; a-ți vări spinele în casă sau a-ți lega pietroaie de picioare numai cumițesc lucru nu poate fi.

N. Groza.
Fost lector la cursurile pedagogice

INFORMAȚIUNI

Noi directori. - Gazetele din Iași anunță, că deputatul Ion Pelivan a fost numit director al justiției iar d-I V. Lașcu director al controlului în locul demisionatilor directori Grossu și Cherman. Organul guvernului basarabean confirmă și el aceste numiri.

Țiganco s'a dus. - „Statul Țării” anunță că Țiganco a fost silit de majoritatea membrilor deputați a Comisiei agrare să demisioneze din postul de președinte, de oarece țărăgăna desbaterile. În locul lui a fost ales d. Pant. Erhan.

Justiții în Basarabia. - Consiliul de miniștri în ședința din 18 August c. a aprobat proiectul de lege relativ la organizarea justiției în Basarabia.

Numire. - D-I C. Petrovici, inginer diplomat al școlii de mine din Germania, este numit Inspector industrial în Basarabia.

Moneda rusească. - Au sosit la Chişinău dd. Maltezeanu, secretarul general al ministerului de finanțe, Dob. Șful de cabinet al d. C. C. Arion spre a se ocupa de chestiunea retragerii din circulație a monedelor rusești din țară.

Amnistia. - Proiectul amnistiei va fi depus la Cameră în ultima zi a actualii sesiuni parlamentare.

În jurul misiunii franceze. - Gazeta Bucureștilor a publicat un articol necuviincios și nedrept împotriva misiunii franceze care a fost în România. La ridicarea chestiunii în Cameră, de către d. Coza, d. prim ministru Marghiloman, a răspuns, că asemenea articole sunt riu venite și a declarat, că dacă se vor mai repeta va lua măsuri ca ziarul acesta să nu mai intre în Moldova.

Societatea Scriitorilor Români. - În cei din urmă doi ani, de la declararea răboiului, până astăzi, S. S. R. a acordat membrilor săi 18 împrumuturi în sumă de Lei 10.400 și 47 ajutoare, în sumă de Lei 28.900. Cu toate acestea capitalul Societății n'a fost atins, din contră a sporit la Lei 40.000.

Producția petrolului în teritorul ocupat este de 470 vagoane la zi. Costul unui vagon 1600 lei.

Miscarea. - Organul partidului național-liberal din Iași a început să apară în 4 pagini. În numărul de ieri are o convorbire cu deputatul Ioan Pelivan.

Ce spune comunicatul german? - Germanii anunță, că n'au scurtat frontal între Ipres și La Bassée, că au părsit vestitul munte Kemmel ocupat de Aliați cari au trecut peste Balleul-Neuf Berquin și Lawa.

Germanii pustiesc în retragere terrenală. - Germanii văzând că nu pot opri înaintarea Aliaților, pustiesc tenul, care sunt nevoiți a-l ceda. Ei distrug tot felul de lucrări îndărătul actualei linii de luptă, mai ales lucrările fortificațiilor de pământ, așezând mine explozibile pe la incercările drumurilor, fantăniile dealungul drumurilor de asemenea le umplu cu explozibile. Prusienii, arborii ce mai rămăseseră pe marginea drumurilor, li tăie și-i pun deacurmeziș peste drumuri. Căile ferate le minează complet.

Știri din Ardeal. - La rangul de general în armata Austriacă a fost înaintat George Boeriu, totodată cu titlul de nobil de Vaidarece. Asemenea s'a înaintat la rangul de general și Dionisie Florian, totodată, nobil de Racovița-Oil, fratele părintelui protopop Valerie Florian a cărui avere imobilă, ca și a altor refugiați au fost arendate forțat de către diferitele Comisiuni de sechestru anume instiuite.

Înfrângerea bolșevicilor în Siberia. - Din Vladivostok se anunță, că Aliații au pricupit o înfrângere bolșevicilor, cari au fost sustinuti de prizonierii germani.

Dusmanul a avut 800 de morți. Semenof a ocupat gara Daneis, pe care o stăpâneau bolșevicii.

Ceho-Slovacia. - „Isvestia” organul bolșevist spune că Cehoslovacia au ajuns la Nijni-Novgorod, care este un mare centru de comunicație pe apă și pe uscat. Căderea orașului este iminentă.

Harta frontului francez. - A apărut hărta amănunțită a Teatrului de război franco-angiez. Se vinde la librăria „România Nouă” cu prețul de 3 lei. Se mai află de vânzare C. Ardealann: Eusia Revoluționară, prețul lei 3.50. E. Barzeu: Fiul Dracului, 2 lei.

De bună voie. - „Lokal Anzeiger” află din izvor vrednic de încredere că guvernul sovietelor a declarat că nu are nici o pretenție asupra ținuturilor baltice.

Insemnătatea Volgii. - Prin ocuparea centrelor Simbirsc, Săzran, Samara pâna, benzina, peștele și alte produse dela sud au ajuns în mâna răsculațiilor. Din lipsă de păcură se vor opri vapoarele, tramvaele, trenurile și sute de mii de lucrători rămân fără ocupație.

„Volga” trebuie să fie liberă - închee Pravda lui Troțki-Simbirsc, Săzran, Samara trebuie să fie în mâinile noastre, ca orice preț.

Cum e înfăptuită nealțarnarea polonă. Ziarele poloneze anunță că la cartierul general german s'au hotărât următoarele îndatoriri pentru Polonia independentă: Armata polonă trebuie să fie organizată sub conducerea ofițerilor germani. Polonia trebuie să închee cu Germania un tratat vamal și o convenție militară.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Succesele Englezilor. - Ofensiva engleză urmează în Flandra. Cotul care înainta spre Hazebuck a fost luat de Engleji. Muntele Kemmel e din nou în mâinile Englezilor.

Situația Războiului

Comunicatul Francez:

In decursul zilei trupele franceze cari seara au trecut Canalul de Nord la înălțimile dela Nestle au progresat la est de Canal și au ocupat pantele dela est de cota 77. Francezii au făcut prizonieri. Intre Ailette și Aisne francezii și-au continuat înaintarea pe platoul dela est de Crecy au Mont și la Juvigny. Cu toată rezistența dărâ opusă de Germani, Francezii au ocupat Lentey și Terny Sorny. Francezii au realizat o înaintare la nord de Cruy. Pe restul frontului zi calmă.

Din comunicatul german:

Frontul de vest. Grupele de armate ale moștenitorului Rupprecht și Boehm: Pe ambele părți ale râului Lys lupte înaintea liniilor.

Intre Scarpe și Somme pe un front de 45 km.

Engleji și-au continuat atacurile. Efectul artileriei contra care era gata de... pe ambele părți dela Bapaume și la est de Bapaume și între Rancourt și Boutchevnes. Inamicul care la nord de Hendecourt spre Cagnicourt a câștigat teren prin contra-atac a fost respins înapoi spre Hendecourt. Pentru Noreuil s'a luptat mult — a rămas în posesiunea noastră. Pe ambele părți dela Veaux-Vrancourt s'au prăbușit atacurile tancurilor.

La sud-est de Bapaume am respins atacurile inamice a căror punct principal era îndreptat asupra Villers en Fler. La nord de Somme inamicul care în urma atacurilor începute de dimineață cu forțe puternice a înaintat — a fost oprit de noi pe linia Sully-St. Pierre-Vaan..... la est de Bauchaues și Mont St. Quentin. Si la sud de Libermont seara s'au prăbușit atacurile franceze. Pe ambele părți dela Noyon inamicul — după luptele din ziua de 31 August în cari au suferit grele pierderi — în decursul zilei de ieri a rămas neactiv. Și între Oise și Aisne activitatea de luptă a rămas mărginită la lupte de artilerie. Pe Ailette de jos și la nord de Soissons atacurile parțiale inamice au fost respinse.

Comunicat de seară. Oficial.

Atacuri engleze între Scarpe și Somme. La sud-est de Arras și la nord de Peronne inamicul a câștigat teren. Rezervele noastre au oprit atacul. Pe ambele părți dela Bapaume inamicul a fost respins. Intre Oise și Aisne după cea mai puternică luptă de foc s'au desfașurat atacuri franceze.

Asasinarea lui Uritzki

Gazeta „Kievskaja Mist” anunță că în Petrograd a fost ucis comisarul bolșevist Uritzki.

Societatea „Luceafărul”

La ședința de Duminică, care s'a ținut în localul „Cuvântului Moldovenesc, a luat parte și d. Comisar General, Văitoianu. D-sa a ținut o frumoasă cuvântare despre Casele naționale, arătând cum, prin cotizații mici, s'a ajuns totas la un capital de o jumătate de milion. Daruște societății o mie de lei.

Cu subscrierile ce s'au făcut de data aceasta s'a atins jumătate din capitalul necesar întreprinderii.

INCUNOȘTIINȚARE

Cu începere dela 25 August 1918, audiențele și petițiunile nu se mai primesc de cât dela orele 11-1.

După amiază este oprită intrarea ori căror persoane străine comisariatului.

D. O. Șeful de Stat Major Colonel (ss) Manolescu

Contravențiuni

Persoanele cari au fost pedepsite ca contraveniente la ordonanțele Comisariatului General al Basarabiei.

Pentru faptul de a fi fabricat și pus în vânzare pâine de făină albă contra dispozițiilor ordonanței cu No 3.

Gheorghe Cemea Reni str. Ilevanschi No 25 100 lei amendă; Gers Grabetchi Bender str Mihailovskaia No 9 100 lei amendă. Pentru faptul că au vândut articole alimentare cu prețuri artificiale și rea credință contra dispozițiilor ordonanței cu No 8: Ignat Homici str. Rulevardnaia 114 Bolgrad, 100 lei amendă; Prea Borojnic Bălji str. Regele Ferdinand 100 lei amendă.

Pentru faptul de a fi răspândit știri neadevurate și tendențioase contra dispozițiilor ordonanței cu No 9: Vasile Nichitenco Cahul str. Morlorosei No 34, 15 zile închisoare.

Pentru faptul că nu a deșus armele aflătoare în posesia sa la autoritățile în drept contra dispozițiilor ordonanței cu No 16.

Anton Merenciu Chişinău str. Cusneceaia No 25 100 lei amendă.

Doctor V. Măndru

Specialist în boale interne, în special de plămâni și inimă.

Strada Jucovschi 17, (lângă Kievski). - Consul 4-6 p. m.

Doctor G. B. Borșevschi

Medic de spital Specialist în Boale interne și venerice (sifilis, blenoragie, șancru) Laborator pentru analize microbiologice, chimice și bacteriologice. Analiza de sânge (Wasserman) Consultații dela orele 3-6 Strada Pușchin 25

TEATRU GRADINA ELDOBADO

ZILNIC CONCERT CABARET cu artiști din BUCUREȘTI ȘI ODESA Orchestra MARGO Concertul începe la ora 9, Cabaret la 11.